

PRİMLERDE ZAMANAŞIMI İLE İLGİLİ BİR KARAR

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2015/19796

K. 2015/23086

T. 22.12.2015

DAVA : Davacı, davalı Kurum tarafından gönderilen ödeme emirlerinin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün taraf vekillerince temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

KARAR : 1-)Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici nedenlere göre davacılar vekilinin tüm; davalı Kurum vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki diğer temyiz itirazlarının reddine,

2-)Dava,ödemeye emrinin iptali istemine ilişkindir.

Mahkemece davacıların zamanaşımı define göre ve sorumluluk dönemlerine göre davanın kısmen kabul kısmen reddine karar verilmiştir.

Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davanın hak düşürücü süre içerisinde açıldığı, dava dışı Gölmak Orman Ür. Makara San. A. Ş.'nin Kurum'a olan prim ve işsizlik sigortası primi borçları sebebiyle davacılar hakkında 2004/4 ila 2005/5. dönemlerine dair 2005/11759 (prim) takip numaralı, 2006/10 ila 2007/6. dönemlerine dair 2005/10676 (prim) takip numaralı, 2004/9 ila 2004/10. dönemlerine dair 2010/10677 (prim) takip numaralı, 2005/5 ila 2006/9. dönemlerine dair 2006/10773 (prim) takip numaralı, aynı döneme dair 2006/10774 (işsizlik sigortası primi) takip numaralı, 2005/1 ila 2005/4. dönemlerine dair 2005/10803 (işsizlik sigortası primi) takip numaralı, aynı döneme dair 2005/10801 (prim) takip numaralı, 2004/10 ila 2004/12. dönemlerine dair 2005/10802 (işsizlik sigortası primi) takip numaralı, 2004/9 ila 2004/12. dönemlerine dair 2005/10800 (prim) takip numaralı, 2004/4 ila 2004/8. dönemlerine dair 2004/10974 (prim) takip numaralı, aynı döneme dair 2004/10977 (prim) takip numaralı ve 2004/8 ila 2005/4. dönemlerine dair 2007/10167 (prim) takip numaralı ödeme emirleri ile 6183 Sayılı Kanun gereğince takip başlatıldığı, ticaret sicil bilgilerinden davacılar ... ve ...'in 28.12.2002 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısı ile yönetim kurul üyesi olarak seçildikleri, 3012/2002 tarihli yönetim kurulu toplantısıyla davacı ...'in Yönetim Kurulu Başkanı, davacı ...'in ise Yönetim Kurulu Başkan yardımcısı olarak temsil ve ilzam yetkileriyle seçildikleri, 19.2.2005 tarihli olağan genel kurul toplantısıyla davacı ...'in de yönetil kurulu üyesi olarak seçildiği, 22.2.2005 tarihli yönetim kurulu toplantısıyla davacı

...'in Yönetim Kurulu Başkanı, davacı ...'in Yönetim Kurulu Başkan yardımcısı ve davacı ...'in yönetim kurulu üyesi olarak ayrı ayrı münferit imza ve ilzam yetkileri verildiği, dava dışı borçlu şirketin 14.10.2014 tarihi itibarıyla Kurum'a olan borçlarını 6552 Sayılı Kanun'a istinaden yapılandığı anlaşılmaktadır.

Davanın yasal dayanağı 506 Sayılı Kanun'un [80/5](#), [80/12](#) ve 6183 Sayılı Kanun'un [58](#). maddeleri ile İİK'nun [72](#). maddesidir. 506 Sayılı Kanun'un [80/5](#).maddesine göre “Kurumun, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun [51](#) inci, [102](#). ve 106. maddeleri hariç diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 Sayılı Kanun'un uygulanmasında Maliye Bakanlığı, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. 506 Sayılı Kanun'un [80/12](#). maddesinde, sigorta primlerini haklı bir neden olmaksızın yasal süresi içinde ödemeyen özel hukuk tüzel kişilerinin üst düzey yönetici ve yetkililerin Kurum'a karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacakları öngörülmüştür. 6183 Sayılı Kanun'un [58/1](#). maddesine göre ise, “ Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu (İş Mahkemesi) nezdinde itirazda bulunabilir.

Yerleşmiş Yargıtay uygulamaları ile öğretide kabul edildiği üzere "üst düzey yönetici" kavramından anlaşılan şirketin mali ve idari konularında tek başına emir ve tasarruf yetkisine sahip özel şekilde kendisine yetki verilen kişidir. Türk Ticaret Kanunu'nun 317. maddesine göre anonim şirketlerde şirketi yönetmek ve temsil etmek yönetim kuruluna aittir. Anonim şirkette primlerin ödenmesinde müteselsilen sorumlu üst yönetici ve yetkiliden söz edebilmek için primlerin tahakkuk ve ödenmesinde yetkili üst düzey yönetici olması, yönetim kurulu başkanı, başkan yardımcısı gibi ünvan taşınması veya temsil ve ilzam yetkisine sahip yönetim kurulu üyesi olması gerekir. Ödeme emrinin iptali istemine dair olarak anılan maddeye dayalı olarak açılacak dava “menfi tespit” niteliğinde olup, ”böyle bir borcu olmadığı” veya “kısmen ödendiği” veya “zamanaşımına uğradığı” iddiaları dışında başka bir itiraz nedeni ileri sürülemez.

Kamu alacağına dair olarak anılan madde kapsamında öngörülen menfi tespit davası dışında, yeni ve ayrı bir menfi tespit davası açılmasına anılan kanun hükümleri cevaz vermemektedir. Zira, tahsil edilmesi istenen alacak, kamu alacağı niteliğinde imtiyazlı olup sürüncemede kalması önlenerek, hızla tahsili sağlanmak istenmektedir. 6183 Sayılı Kanunda, İcra ve İflas Kanununun [72](#). maddesine koşut bir hükme yer verilmemiş bulunması karşısında, Yasada öngörülen 7 günlük itiraz süresini geçiren kamu alacağı borçlusu, aynı konuda yeni bir menfi tespit, istirdat davası açamayacaktır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 26.4.2006 gün ve 2006/21-198 Esas, 249 Karar sayılı Kararı).

6183 Sayılı Kanun ile menfi tespit davasına, “Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczini” düzenleyen 6183 Sayılı Kanun'un 5479 Sayılı Kanun ile değişik [79](#). maddesinde üçüncü şahıslar yönünden yer verilmiş ise de, bu olanak, kamu alacağı borçluları yönünden tanınmamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 3.10.2007 gün ve 2007/21-623 Esas, 2007/717 Karar sayılı kararı da aynı yöndedir.

Burada yeri gelmişken müteselsil sorumluluk kavramı üzerinde durmakta yarar vardır. Müteselsil sorumluluk, birden çok kişinin, aynı zarardan, sorumlulardan her birinin zarar görene karşı, diğer sorumlular tarafından zararın tamamı tazmin edilinceye kadar sorumlu

olmasıdır (Kırca Çiğdem. "Müteselsil Sorumlulukta Borçlar Kanunu Tasarısı ile Getirilen Değişiklikler", Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s. 644.).

Bir tüzel kişinin, kuruma olan borçlarının ödenmesinde şirketin yönetim kurulu üyeleri müteselsil sorumlu durumundadırlar. Müteselsil sorumluluk kurum alacaklarından dolayı kuruma karşıdır. Bu nedenle, müteselsil sorumluların her biri, borcun tamamı ödeninceye kadar sorumlu kalmaya devam eder. Bu tür bir sorumlulukta, müteselsil sorumluların her birinin sorumluluğu kişisel niteliktedir ve bu sorumluluk kefalette olduğu gibi önce borçluya başvurma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu sorumluluk borcun tamamını kapsar (Akıntürk Turgut, Müteselsil Borçluluk, Ankara 1971, s. 35). kapsar. Alacaklı, edimin tamamını borçluların birinden isteyebilir ve ifa için borçlulardan dilediği birini veya birkaçını -seçebilir. Borcun tahsili için, borçlulardan biri aleyhine kesinleşen mahkeme kararı diğerlerini borçtan kurtarmaz. Alacağın fiilen elde edilmesi gerekir. Hükme rağmen alacağını elde edemeyen alacaklı, diğer sorumlulara yönelebilir. Diğer sorumluların borçtan kurtulmaları için borcun ifa edilmesi gerekir. Borç kısmen ödenirse, diğer sorumlular da ödenen miktar kadar alacaklıya karşı borçtan kurtulurlar. Borcun tamamını veya bir kısmını ödeyen borçlu, iç ilişkideki sorumluluk sırasına göre, diğer borçlulara rücu edebilir (Canyürek Murat, Müteselsil Borçlulukta İç ve Dış İlişkiler, İstanbul 2003, s. 12).

Öte yandan; 506 Sayılı Kanun'un [80/1](#). maddesinde "İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur." hükmü yer almakta olup, önce prime esas kazançlara dair Kurum Tebliği, ardından bu tebliği yürürlükten kaldıran İşveren Uygulama Tebliği, bu süreyi 'takip eden ayın sonuna kadar' olarak belirlemiştir. Tebliğ'de "Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalıları çalıştıran işverenler, bir ay içinde çalıştırdıkları sigortalıların prime esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını sigortalıların ücretlerinden keserek, kendi hissesine isabet eden prim tutarlarını da bu tutarlara ekleyerek en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeyeceklerdir.

Ödeme süresinin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, prim tutarları, en geç son günü izleyen ilk iş günü içinde Kuruma ödenecektir." hükmü düzenlenmiştir. Bu durumda örneğin, ocak ayında doğan prim borcunun, takip eden şubat ayı sonuna kadar ödenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Zamanaşımı süresinin uygulanmasına dair mevzuat ve kronolojiye gelince;

a-) 506 Sayılı Kanun'un 3917 Sayılı Kanun ile değiştirilmeden önceki halinde durum;

Öncelikle, zamanaşımı süresinin ne zaman başlayacağı konusu üzerinde durmak gerekir. ... primleri her ay için izleyen ayın sonuna kadar ödenebilir. Prim borcunun muaccel olduğu tarih her ay için izleyen ayın sonudur. 506 Sayılı Kanun'un [80](#). maddesinin 3917 Sayılı Yasayla yapılan değişiklikten önceki haline göre, Sosyal Sigortalar Kurumunun prim alacakları ile ilgili olarak 818 Sayılı Borçlar Yasası hükümlerinin uygulanması söz konusuydu.

Borçlar Yasasının 125 maddesine göre, prim alacaklarının tahsilinde zamanaşımı süresi, 10 yıl olarak uygulanmaktaydı. Prim zamanaşımı, Borçlar Yasasının 128. maddesine göre, borcun muaccel olduğu tarihte başlar. Borcun muaccel olduğu tarih ise, 506 Sayılı Kanun'un

80. maddesine göre ay be ay ödenmesi gereken prim alacakları yönünden, ertesi ayın sonuna kadar ödenmesi gerektiğinden, en son ödeme tarihi olan "izleyen ayın son günüdür. Bu dönemde zamanaşımının kesilmesi ve durdurulması, bu konuda bir özellik göstermez. Borçlar Yasasının 132. ve ardından gelen maddeleri burada da aynen geçerlidir.(Bakınız, Mustafa Çenberci-Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi Olgaç Matbaası 1977, shf;641) Bu dönemde, SSK prim alacakları İcra İflas Yasası hükümlerine göre tahsil edilmektedir.

b-) 506 Sayılı Kanun'un 3917 Sayılı Kanun ile değişik 80. maddesi uygulama zamanında durum;

506 Sayılı Kanun'un 80. maddesinde, 3917 Sayılı Kanun ile yapılan ve 8.12.1993 tarihinde yürürlüğe giren; "Kurumun, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Hakkında Kanun hükümleri uygulanır." hükmü uyarınca, Kurum alacakları yönünden 6183 Sayılı Kanun'un zamanaşımına dair 102. vd. maddeleri geçerli olmuştur.

Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması öngörüldüğünden, anılan Kanun'un 102. maddesi uyarınca, sözü edilen alacaklar 5 yıllık zamanaşımı süresine tabi olmuştur. Anılan hüküm, "tahsil zamanaşımı" başlığı altında "Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından -itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait özel yasalarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur. Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur" şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla 506 Sayılı Kanun'un 80. maddesinde, 5198 Sayılı Yasayla yapılan değişiklikten önce, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacakları, 6183 Sayılı Kanun'un 102.maddesi uyarınca, dönemin başladığı takvim yılını takip eden, takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde zamanaşımına uğramaktaydı.

c-) 5198 Sayılı Kanun'un 11. maddesiyle 506 Sayılı Kanun'un 80. maddesinde 6.7.2004 tarihinde yapılan değişiklikle, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 Sayılı Kanun'un 102.maddesinin de uygulanmayacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla Kurumun sigorta primlerinden doğan alacakları, eskiden olduğu gibi Borçlar Yasasının 125. maddesine göre 10 yıllık zamanaşımı süresine tabi olacaktır. Zamanaşımı başlangıcı da Borçlar Kanununun 128. maddesi uyarınca alacağın muaccel olduğu, yani ödeme tarihinin son günü olacaktır. Örnek olarak, 2004 yılı 8. ay primi 30.9.2004 tarihine kadar ödeneceğinden, zamanaşımı süresi 1.10.2004 tarihinden başlayacak ve 1.10.2014 tarihinde sona erecektir.

d-) Son olarak, 5510 Sayılı Kanun'un 93. maddesinde, yine 6183 Sayılı Yasadaki zamanaşımı süresinden vazgeçilmiş ve zamanaşımı süresi ile ilgili olarak özel bir düzenleme getirilmiştir. Madde hükmüne göre, "Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak 10 yıllık zamanaşımına tâbidir." Madde metni muacceliyet tarihinin belirlenmesinde, dolayısıyla zamanaşımı süresinin başlangıcının tesbitinde, Borçlar Yasasının uygulanmasına son vermiştir. Kanun'un yürürlüğe girdiği 1.10.2008 tarihinden sonraki primler için zamanaşımı başlangıcı ödeme dönemini takip eden yılbaşından itibaren başlayacaktır. Genel olan bu tanımlama dışında istisnai olarak "Kurumun prim ve diğer alacakları; mahkeme kararı sonucunda doğmuş ise, mahkeme kararının kesinleşme tarihinden" itibaren, zamanaşımının on yıl olarak uygulanacağı hükmü getirilmiştir. Ayrıca, 5510 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi sigortalıların zamanaşımı sebebiyle prim ödenmeyen süreleri, sigortalılık süresinden

sayılmaz. Hükümü getirilerek primleri zamanaşımı sebebiyle sigortalılardan tahsil edilemeyen sigortalıların prim ödemeksizin yaşlılık aylığı bağlatması engellenmiştir.

Somut olayda, davaya konu borçların 5510 Sayılı Kanun'un [88.](#) maddesinin yürürlüğe girdiği 1.7.2008 tarihinden önceki döneme dair olduğu, 506 Sayılı Kanun'un ilgili maddelerinin olaya uygulanması gerektiği, dava dışı Gölmak Orman Ür. Makara San. A. Ş.'nin Kurum'a olan prim ve işsizlik sigortası primi borçları sebebiyle davacılar hakkında 6183 Sayılı Kanun gereğince en önceki dönem 2004/4; en yeni dönemi 2005/4 dönemlerini içeren yukarıda mezkur ödeme emirlerinin davacılara 20.11.2014 tarihinde tebliğ edildiği, davacıların dava dışı borçlu şirketle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlulukları bulunduğundan davalı Kurum tarafından borcun öncelikle şirketten tahsili yoluna gitmemesinin davalı Kurum'un takdirinde bulunduğu, 506 Sayılı Kanun'un 3917 Sayılı Kanun ile değişik [80.](#) maddesi gereğince 2004/5 ve öncesi dönemlerin zamanaşımına uğradığı, davacılar ... ve ...'in sorumlu olduğu 2004/6 ila 2004/9 dönemlerinin de 5198 Sayılı Kanun'un [11.](#) maddesiyle değişik 506 Sayılı Kanun'un [80.](#) maddesi gereğince tebliğ tarihi itibarıyla zamanaşımına uğradığı, 2004/10 ve sonrası dönemlerden davacılar ... ve ...'in sorumlu olduğu, 2005/1 ve sonrası dönemlerden davacı ...'in de sorumlu olduğu açıktır.

Mahkemece yapılacak iş, yukarıda anlatıldığı şekliyle, işverenin sigorta primlerini borcun ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödeyebileceği belirtildiğinden, zamanaşımına dair kanun ve kanunun uygulanması gereken dönem gözönünde bulundurularak, davacıların sorumluluk dönemleri belirlendikten sonra sonucuna göre bir karar vermekten ibarettir.

Mahkemece bu hususlar göz önünde tutulmaksızın eksik inceleme sonucu verilen karar usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükümün yukarıda açıklanan sebeplerle BOZULMASINA, 22.12.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

PRİMLERDE TAHSİL ZAMANAŞIMI TABLOSU

Kapsadığı Tarihler	Kanuni Dayanağı	Süresi	Zamanaşımı, Ödeme Süresinin (Vadenin) Sona Erdiği Tarihi Takip Eden...
<u>07/12/1993</u> ve öncesi	818 Sayılı Borçlar Kanunu	10 yıl	<u>günden</u> itibaren başlar
<u>08/12/1993-05/07/2004</u>	6183 Sayılı Kanun	5 yıl	<u>takvim</u> yılı başından itibaren başlar
<u>06/07/2004-30/09/2008</u>	818 Sayılı Borçlar Kanunu	10 yıl	<u>günden</u> itibaren başlar
<u>01/10/2008</u> ve sonrası	5510 Sayılı Kanunu	10 yıl	<u>takvim</u> yılı başından itibaren başlar

PRİME ESAS KAZANCIN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ KARARLAR

T.C.

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

E. 2015/3348

K. 2015/6346

T. 26.3.2015

DAVA : Davacı, davalılardan işverene ait işyerinde geçen çalışmalarının asgari ücret üzerinden yatırılan sigorta primlerinin 6,54 katı olduğunun tespitiyle eksik primlerinin tamamlanmasına, emeklilik tarihinden itibaren hesaplanacak yaşlılık aylığı farkının tahsiline karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir. Hükmün, davalılar vekillerince temyiz edilmesi, davalı M... Lojistik Uls. Taş. Depolama Dağıtım ve Tic. A.Ş. tarafından duruşmalı olarak temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Bahar Kılınç tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan ve temyiz konusu hükme ilişkin dava, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hallerden hiçbirine uymadığından Yargıtay incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Dava, 21.2.1995 ile 13.9.2004 tarihleri arasında davalı işyerinde tır şoförü olarak çalışan davacının asgari ücret ve sefer primi usulü çalışmasından dolayı esas kazancının tespiti ve bu durumda eksik hesaplanan yaşlılık aylığı farkının davalı Kurum'dan tahsili istemine ilişkindir. Mahkemece, ilâmında belirtildiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir. Uyuşmazlık davacının tır şoförü olarak çalıştığı dönemde asgari ücretin haricinde sefer başına aldığı harcırah (yolluk, sefer parası...vs.) miktarının prime esas kazançlar arasında sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır. Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davalı işyerinin uluslararası taşımacılık mahiyetinde 648083 ile 11049523 s. s. numarası ile Kanun kapsamında olduğu, davacı adına 21.2.1995-13.9.2004 tarihleri arasında asgari ücrete yakın prim üzerinden hizmet bildiriminde bulunduğu ve davacı tarafından davalı aleyhine açılan işçi alacağı dosyasında tır şoförünün asgari ücret ile çalışmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu belirtilerek, her yurtdışı sefer için davacıya verilen harcırah miktarda ücrete esas alınarak tazminata hükmedildiği ve 2003-2004 yılları arasında asgari ücret üzerinden ödeme yapılan ücret bordrolarında davacının imzasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, davacının tır şoförü olarak asgari ücretten çalışmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, taraflar arasında görülen alacak ve bilirkişi raporu gerekçesiyle davanın kabulü ile davacının davalı işyerinde geçen çalışma döneminde prime esas kazancının asgari ücretin 5.52 katı olduğunun tespitine hükmedilmiştir. Uyuşmazlık konusu husus, davacının çalıştığı dönemde prime esas kazancına davalı işyerinden harcırah (yolluk veya sefer primi) adı altında yapılan ödemelerin eklenip eklenmeyeceği noktasında toplanmaktadır. Hizmet veya ücret tespitine yönelik davalarda, davacının çalışmasının gerçekliği, işin ve işyerinin kapsam ve niteliği dikkate alınarak, ücretinin ve davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına, davalı işveren tarafından ödenen ve ödenmesi gereken primlerin miktarının belirlenebilmesi amacıyla, prime esas kazancın tespitinde, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Davanın

niteliği gereği, çalışma olgusunun her türlü delille ispatlanabilmesine karşılık ücretin ispatında bu denli bir serbestlik söz konusu değildir. Çalışma olgusunun her türlü delille kanıtlanması olanağı bulunmakla birlikte; Hukuk Genel Kurulu'nun 2005/21-409 Esas, 2005/413 Karar sayılı kararında da belirtildiği üzere ücret alma iddialarının yazılı delille kanıtlanması zorunluluğu bulunmaktadır. HMK [200.](#) maddesi, Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar ve değerleri iki bin beş yüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar ve değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle iki bin beş yüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz, demekle, Kanunda ispat sınırı olarak gösterilen belli tutarı aşan hukuki işlemler ve senede karşı olan iddialar kural olarak yalnız senetle ispat edilebilir. Bu kaidenin istisnaları bulunmakta olup somut olayda ise bir istisna bulunmamakla birlikte senetle ispat şartı geçerlidir. Bir hukuki işlemin senetle ispatının gerekip gerekmediği o hukuki işlemin tümünün değerine göre belirlenir. Buna göre de, Ücret miktarı HMK'nun Geçici 1. maddesinin ikinci fıkrası delaletiyle HUMK [288.](#) maddesinde (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun [200.](#) maddesi) belirtilen sınırları aşıyorsa, tespiti gereken gerçek ücretin; hukuksal geçerliliğe haiz olarak düzenlenmiş bulunmaları kaydıyla, işçinin imzasının bulunduğu aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtlar, ticari defter kayıtları, ücret bordroları gibi belgelerle ispatı mümkündür. Yazılı delille ispat sınırın altında kalan miktar içinse tanık dinletilebilir. Tespiti istenen miktar sınırı aşıyor olsa bile varlığı iddia edilen çalışmanın öncesine ve sonrasına ait yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belgeler bulunuyorsa da tanık dinletilmesi mümkündür. 506 sayılı Kanun'un [78.](#) maddesinde prime esas günlük kazançların alt ve üst sınırlarının ne olacağı gösterilmiştir. Günlük kazancın alt sınırı HUMK'nun [288.](#) (HMK m. [200](#)) maddesinde belirtilen sınırı aşıyorsa, ücretin yazılı delille saptanması gereğinin pratikte bir önemi kalmayacaktır. Zira 506 sayılı Kanun'un [78.](#) maddesine göre, "... günlük kazançları alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden hesaplanır.", ücretin alt sınırla tespit edilen miktardan fazla olması halinde ise, günlük kazancın hesaplanmasında asgari ücret esas alınır. Davanın yasal dayanağını oluşturan [506](#) sayılı Yasanın 29/07/2003 tarih ve 4958 sayılı Yasanın [36.](#) maddesi ile değişik [77/2.](#) maddesinde "Şu kadar ki, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur." hükmü yer almaktadır. 506 sayılı Yasa'nın [77.](#) madde 1. fıkrasında prim hesabında göz önünde tutulacak kazançlar belirtilmiş, 2. fıkrasında ise bunun istisnaları gösterilmiştir. Fıkarda ifade edildiği biçimde yolluklar prim hesabında nazara alınmazlar ve prime tabi tutulmazlar. Bu ödeme ücret ve benzeri ödemelerden tamamen farklı nedenlere dayanır. İşin karşılığı olmaktan ziyade işçinin görevi sırasında ihtiyaçlarını (otel, yemek vs. ihtiyaçları) karşılama amacına dayalıdır. Harcırah (yolluk) işçinin görevli bulunduğu yerden başka yerlere geçici görevle gönderilirken yapacağı ek masrafa karşılık yapılan ödemeler olup, davalı işyeri tarafından her sefer için yapılan ödemelerin bu mahiyette kaldığı şüphesizdir. Çünkü davalı işyeri davacıya ücreti dışında sefer başına ödeme yaparken asıl amacı davacının yapacağı ek masrafları karşılamak olup, onun ücretini artırmak gibi bir amaç içinde değildir. Mahkemece, yukarıda açıklanan esaslar doğrultusunda davacıya yapılan ödemelerin 506 sayılı yasanın [77.](#) maddesinin 2. fıkrasında belirttiği şekilde yolluklar kapsamında kalması nedeniyle prime esas kazançlar arasında sayılamayacağı göz önünde bulundurularak davanın reddi yerine yazılı şekilde hüküm kurması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O hâlde, davalı Kurum vekilinin ve davalı işverinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davalılardan M... Lojistik Uls. Taşımacılık Depolama Dağıtım Ve Ticaret A.Ş.'ne iadesine, 26.03.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

10. HUKUK DAİRESİ

E. 2015/18754

K. 2015/18443

T. 3.11.2015

DAVA : Dava, aynı yardım niteliğindeki yakacak yardımının sigorta primine esas kazançta dahil olmadığına tespiti ve yersiz ödenen sigorta ve işsizlik sigortası primlerinin istirdatı istemine ilişkindir.

Mahkeme, ilâmında belirtildiği şekilde davanın reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, yapılan inceleme sonucunda, 30.04.2015 gün, .../...Esas ve .../... Karar sayılı ilâmı ile hükmün onanmasına karar verildiği anlaşılmış olup, davacı avukatı tarafından bu kez maddi hataya dayalı olarak verildiği iddiasıyla Dairemizin anılan kararının ortadan kaldırılarak mahkeme kararının bozulması istenmiş olmakla, dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR : 1-)Dosyadaki bilgi ve belgeler ile Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarına göre maddi hataya dayalı olarak verildiği belirgin olan Dairemizin 30.04.2015 gün, .../... Esas ve .../... Karar sayılı ilâmının **ORTADAN KALDIRILMASINA**;

2-)Hükmün esasına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesine gelince;

Davanın yasal dayanağı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 4958 sayılı Kanunun [36.](#) maddesi ile değişik 77. maddesi olup, anılan maddede; “Sigortalılarla işverenlerin bir ay için ödeyecekleri primlerin hesabında:

a)Sigortalıların o ay için hakettikleri ücretlerin,

b)Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içinde ödenenlerin,

c)İdare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır.

Şu kadar ki, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibariyle belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur...” denilmektedir. “Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur” bölümü 4958 sayılı Kanun ile anılan maddenin ikinci fıkrasına son cümle olarak eklenmiştir.

./..

Görüldüğü gibi, anılan madde hükmünde hangi kazançların prim hesabına esas alınamayacağı sayma yöntemiyle belirlenmiş olup, Türk hukukunda egemen olan kurala göre, ayırık hükümler genişletici değil, daraltıcı yoruma tabidirler ve anılan kural, 23.05.1960 tarihli 11/10 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında da vurgulanmıştır.

Bu karar da sigortalılara ödenen yemek paralarının aynı yardım niteliğinde bulunduğu sonucuna varılmış ve prime esas kazancın belirlenmesinde dikkate alınamayacağı görüşü benimsenmiştir. Bunun dışında Yargıtay uygulamasında bazı kararlarda, teknik personele ödenen şantiye ve arazi zammını, hasta sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği, toplu iş sözleşmesi gereğince sigortalıya ödenen araç ücreti, çığden verilen erzak, elbise dikiş ücreti, yakacak ve yakıt parası ve toplu iş sözleşmesi gereğince sigortalıya ödenen yemek parası aynı yardım niteliğinde görülmüştür. Anılan nitelikte ödemelerde, ödeme yapılan süreye ilişkin herhangi bir ayırım yapılmamıştır.

Uygulama ve öğretide kabul edildiği üzere ücret, görülen bir işin karşılığında çalışana işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve nakden ödenen meblağdır. Bu duruma göre işverence ödenen yakacak parasını, görülen bir işin karşılığı değil, 506 sayılı Kanunun [77/2.](#) maddesinde sayılan istisnalar kapsamında ücrete dahil edilmeyecek ödemeler arasında yer alan "aynî yardım" olarak tanımlamak ve yakacak yerine bedelinin verilmiş olması nedeniyle bu yardımın niteliğini değiştirmemek gerekir. Aksinin kabulünün yakacak yardımını aynı olarak ödeyen işverenle para olarak ödeyen işveren arasında eşitsizlik yaratacağı açıktır. 24.05.1974 gün, 2/6 sayılı içtihadı birleştirme kararı da bu yöndedir.

Mahkemece, dava konusu dönem içinde, her bir işyeri dosyası bazında ödenen sigorta primi ve işsizlik sigortası prim tutarları, ait oldukları dönemler ve ödeme tarihleri üzerinden, konusunda uzman bilirkişi marifetiyle, çalışan her bir sigortalı bazında dava konusu dönem içinde ödenen "nakdi yakacak yardımı" tutarları tespit edilmeli, tavanı aştığı için prime esas kazançta dahil edilmeyen tutarlar da gözetilerek, iadesi gereken tutarın belirlenmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O hâlde, davacı avukatının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları nazara alınmalı ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istem hâlinde davacıya iadesine, 03.11.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.